

Metode for kartlegging av Årets fugl 2020, lappspurv

Bakgrunn

Norsk Ornitologisk Forening har valgt lappspurven som Årets fugl i 2020, og gjennomfører i den forbindelse et nasjonalt kartleggingsprosjekt rettet mot arten. Kartleggingen gjennomføres av frivillige, samt av fagpersoner i noen utvalgte delområder. Målet er å få inn oppdatert informasjon om artens utbredelse og forekomst, samt å påvise evt. endringer i antall i forhold til tidligere registreringer.

Metode

Sted

Den nasjonale kartleggingen fokuserer på aktuelle hekkeområder for lappspurv, dvs. områder i lav- og mellomalpin sone med innslag av vier, dvergbjørk og krekling i de sentrale fjellområdene i Sør-Norge, samt tilsvarende habitater i Nord-Norge, inkludert kystområder i nordlige deler av Nordland og i Troms og Finnmark. Det er ønskelig med et spesielt fokus på områder der det foreligger historisk informasjon om forekomst av lappspurv, og evt. tettheter/antall par.

Tidsrom

Aktuell hekkeperiode for lappspurv regnes i denne sammenheng som tidsrommet 1. mai – 15. august. Enkelte individer kan være på plass og syng på hekkeplassene allerede i slutten av april, men de fleste ankommer medio mai. Kartlegging av hekkeområder kan skje i hele hekkeperioden, men den mest sangaktive perioden regnes som den beste tiden, siden det er da arten gjør mest utav seg. Når sangaktiviteten er størst kan variere en del utfra bl.a. vær- og snøforhold på hekkeplassene. *Normalt vil imidlertid dette være i juni, og primært fra starten til midten av måneden.* I noen lavereliggende eller snøfri områder kan det være vel så mye sang i slutten av mai, mens i andre, snørike, områder kan det være stor sangaktivitet i siste halvdel av juni. Sangaktiviteten er videre normalt størst om morgenen, men generell kartlegging av hekkeområder kan skje når som helst på dagen. Kartlegging av tettheter skal kun skje om morgenen i den mest sangaktive perioden (se under).

Tettheter

Det er ønskelig at man *i områder med lappspurv* gjør vurderinger av tettheter av individer med hekkeatferd (primært sang). For å sikre at vi får sammenlignbare tall fra ulike områder, er det nødvendig at metoden for tetthetsvurderingene er den samme overalt. Vi vil derfor ta utgangspunkt i tilsvarende metode som den som er utviklet for TOV – Ekstensiv overvåking av hekkfugl (TOV-E), med enkelte tilpasninger. Metoden for TOV-E tar utgangspunkt i punkt- og linjetakseringer. Punkttakseringer er generelt en egnet metode for å gjøre vurderinger av tettheter av hekkende spurvefugler.

Det etableres tellepunkt (punkttakseringer) som registreres med nøyaktig posisjon vha. GPS e.l. Tellepunktene bør etableres i en avstand til hverandre på ca. 250 m, og en lokalitets-ID opprettes for hvert punkt (f.eks. fra Hardangervidda: H1, H2, H3 osv.). Antall tellepunkter vil avhenge av utbredelse og forekomst av lappspurv i hvert enkelt område, men bør helst være i intervallet 5 – 20 punkter.

Hver taksering skal foregå i perioden 20. mai – 20. juni mellom kl. 04:00 og kl. 10:00. Det registreres i nøyaktig 5 minutter på hvert punkt. Alle observasjoner av lappspurv registreres med antall, kjønn (evt. alder – pullus/voksen) og relevant aktivitet (med utgangspunkt i etablerte aktivitetskoder i Artsobservasjoner). Observasjoner registreres for areal hhv. innenfor og utenfor ca. 50 m avstand fra tellepunktet. Individu sett fra ulike tellepunkter registreres kun på første tellepunkt. Noter på hvert punkt informasjon om dominerende vegetasjonsforhold.

Antall lappspurv registreres også mellom tellepunktene (linjetakseringer), uavhengig av avstand til linja som følges. Kun individer som ikke registreres fra tellepunkt skal registreres i linjetakseringer.

Kartlegging av tettheter skal kun gjøres ved gode observasjonsforhold, dvs. ved lite nedbør (ikke over 0,5 mm/t), lite vind (ikke mer enn 10 m/s) og ikke ved snøvær eller lave temperaturer (< 0 °C).

Registrering og rapportering

Alle observasjoner rapporteres i Artsobservasjoner. Opprett gjerne polygon-lokaliteter for å samle observasjoner eller grupper av observasjoner innenfor aktuelle undersøkte områder. Flere dellokaliteter er imidlertid bedre enn store samlelokaliteter. I tillegg legges resultater fra punkttakseringer og linjetakseringer inn ferdig oppsatt registreringskjema.